

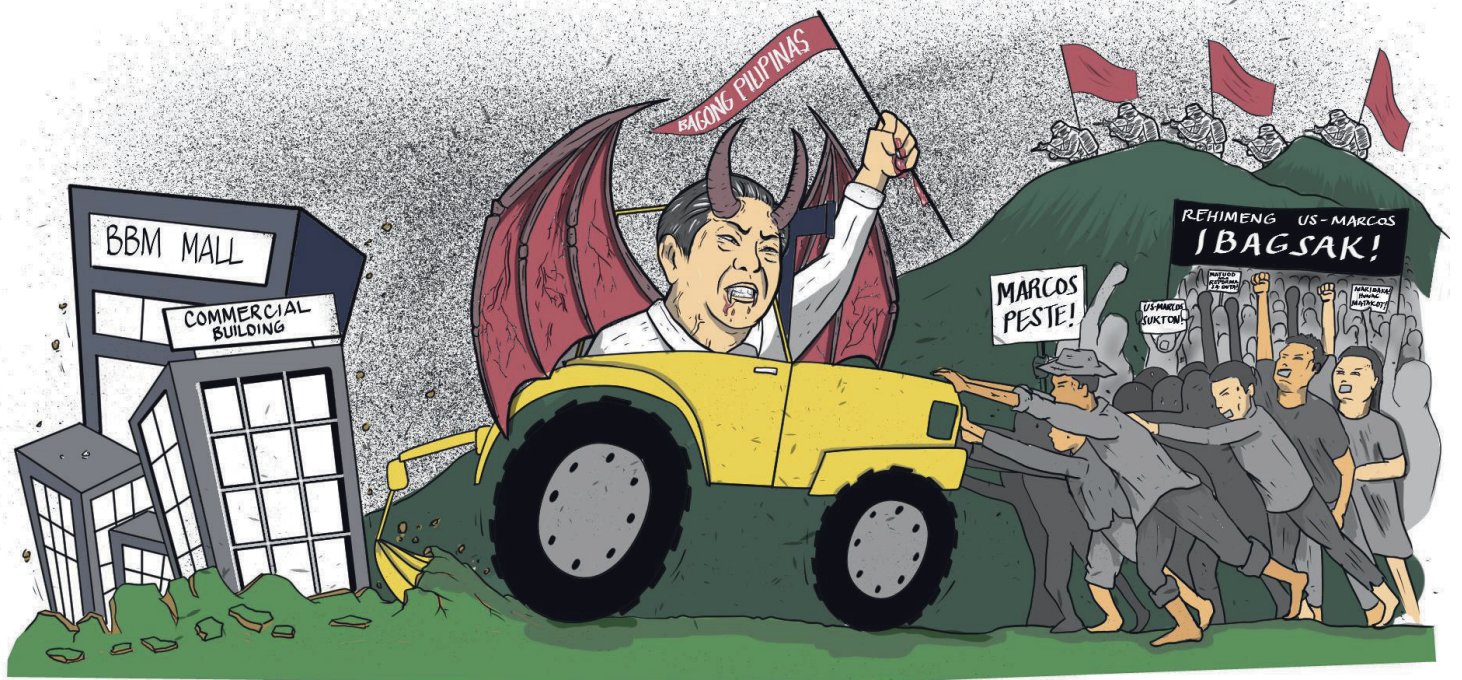
PAHAYAGAN SANG PARTIDO KOMUNISTA SANG PILIPINAS ★ ISLA SANG NEGROS

ANG Paghimakas

GINAUBAYAN SANG MARXISMO-LENINISMO-MAOISMO HUNYO 2024

EDITORIAL

Pekeng reporma sa yuta, gihimong lehitimo ang monopolyo sa yuta ug pyudalismo

ANG ISLA SA NEGROS SENTRO sa komprador-agalong yutaan. Ang kuyanap nga mga *neoliberal* nga mga polisiya nagtransporma sa isla padulong sa usa ka higanteng negosyo nga epektibong nagkombertir sa agrikultural nga yuta para sa komersyal nga gamit. Gipasayon sa mga burukrata ug ahensya sa gobyerno ang subling pagkonsentrar sa yuta pabor sa komprador-agalong yutaan ug ang pagsulod sa mga *neoliberal* nga proyekto. Gipagrabe lang ni Marcos Jr ang problema sa yuta ug mas nahimong bulnerable ang mga mag-uuma sa pyudal ug alang-alang pyudal nga pagpahimulos.

Ang programang SPLIT (Support to Parcelization of Land for Individual Titling) nga gipundohan sa World Bank, susama sa mga nauna niining Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) ug Comprehensive Agrarian Reform Program Extension with Reforms (CARPER) sa Department of Agrarian Reform (DAR), kakuyog ang New Agrarian Emancipation Act (NAEA) nagbutyag sa papel sa burukrasya, nga kasagaran mao sab ang dagkung agalong yutaan, sa paghimong lehitimo sa pagpangilog og yuta pinaagi sa lainlaing ligal nga mga iskema ug mga lutsanan.

Tungod sa grabeng reyalidad sa mahal nga pagpanguma ug baratong *farm gate price* (o presyo nga gihatag sa komprador sa mag-uuma para sa ilang produkto), wala gituyong nagtugyan sa ilang yuta ang mga kabus nga mag-uuma, nga naglakip sa kadaghanan sa populasyon, paingon sa mga kamot sa anaa sa gahom.

Matod pa sa bag-ong datos gikan sa DAR Region 6, adunay kinatibuk-ang 229,155 ka ekarya nga yuta sa Negros Occidental nga gitagana para sa repormang agraryo gikan 1972. Sa pagkakaran, aduna pay 28,144

"Pekeng..." sundan sa pahina 2

"Pekeng..." gikan sa pahina 1

ka ektarya nga wala maapod-apod nga yuta. Gamay na kini nga porsyento sa unang pagtan-aw, ug daw kadaugan sa reaksyonaryong gobyerno. Pero sa likod sa dili matuohan nga datos, mao ang nagkadaghang ihap sa ARBs nga wala na nakapanag-iya sa ilang yuta. Niadtong 2013, 70 porsyento sa mga yuta nga gipapanag-iya sa mga ARB sa Negros Occidental ang mibalik na sa kontrol sa dagkong agalong yutaan-komprador.

Pinaagi sa pagbag-o sa gamit ug reklasipikasyon sa yuta, ang mga reaksyonaryong ahensya susama sa Department of Environment and Natural Resources (DENR) ug National Commission of Indigenous Peoples (NCIP) nahimong tigpasiugda sab sa pagsulod sa langyaw ug lokal nga negosyo sa mga *forestal* ug *ancestral* nga yuta ug pagpalayas sa mga mag-uuma ug lumad sa ilang mga komunidad sa baylo sa mga kikkak ug ginansya.

Duha ka tuig na sa gahum, ang rehimeng US-Marcos II nagpaila ug nagpalambo sa mga dagkung komprador-agalong yutaan ug mga imperyalistang negosyo sa isla sa Negros nga nagpahuyang sa panginabuhian sa pila ka milyon ka mga Negrosanon, pareho sa kasyudaran ug kabukiran. Gidagsa ang isla sa Negros sa

mga proyekto sa reklamasyon sa mga baybayon nga magpalayas sa mga komunidad sa kabus nga taga-dakbayan, mga makadaut nga mina ug kwari, ekoturismo ug *agribusiness*, komersyal nga reorestasyon, ug uban pa.

Sa panahon sa *El Niño phenomenon* ug sa bag-o lang nga pagbuto sa Bulkang Kanlaon, ang dili paigong ayuda ug preparasyon sa reaksyonaryong gobyerno dugang nga nagtulod sa mag-uuma sa kawad-on sa yuta ug kapobrehon. Ang *tiempos muertos* nahimong walay hunong imbes nga molanat lang sa pila ka bulan. Labaw pa niini mao ang padayong terorismo sa estado sa tibuok Negros diin pito ka mga batalyon sa Philippine Army sa ilawom sa 302nd ug 303rd Brigade ug tulo ka batalyon sa mga ispesyal nga pwersa (Special Action Force, Regional Mobile Force ug Regional Public Safety) ug Philippine National Police (PNP) ang gibutang sa isla nga magsilbing mga mersenaryo ug berdugo sa mga nagharing hut-ong batok sa masa.

Aron matubag ang nagkagrabeng problema sa yuta, gitamdan sa demokratikong rebolusyon sa katawhan ang programa sa ekonomiya nga tinuod nga reporma sa yuta ug nasudnong industriyalisasyon. Ang pagpatuman sa reporma sa yuta sa pinakaubos nagkahulugan sa pagpapas sa

abang sa yuta ug usura, pagpataas sa sweldo ug presyo sa produkto, ug *land cultivation areas*, samtang ang pinakataas nga porma mao ang pagbawi sa yuta gikan sa mga agalong yutaan ug pag-apod-apod niini balik sa mga mag-uuma. Kung dili kini mapatuman, ang alang-alang kolonyal ug alang-alang pyudal nga ka-

"Pekeng..." sundan sa pahina 3

HUNYO 2024

ANG **Paghimakas**

Mapasalamaton ang *Ang Paghimakas* sa mga kontribusyon nga naghimong madaugon niini nga isyu. Sa pagpalambo sa atong *Ang Paghimakas*, giawhag ang tanang tigbasa nga padayong mo-amot og mga balita, piktyur, istorya ug uban pang sinulat. Mangayo sab kami sa inyong mga suhestyon ug komentaryo unsaon pa gyud pagpalambo ang atong bantalaan.

 angpaghimakas@protonmail.com

 negrosrevportal.wordpress.com

2 ka patrol base sa militar, giharas sa mga Pulang manggugubat, p3 • 74 ka mga kaso sa paglapas sa tawhanong katungod, p4 • Pag-atake sa armyworm sa Negros Occidental, p6 • NPA Negros mitabang sa mga biktima sa pagbuto sa Bulkang Kanlaon, p7 • Ang kahimtang sa poldets sa prisohan, p8 • Mga paglapas sa tawhanong katungod sa Negros, gipa-imbestigahan sa mga binilanggong pulitikal, p8 • Ika-55 nga anibersaryo sa Partido ug NPA, giselebrar, p10 • 2 ka martir sa Escalante, gipasidunggan, p10 • Unang anibersaryo sa pagka-martir ni Ka Rogelio Posadas, gisaludohan, p11 • Pundamental nga prinsipyo sa pagtukod sa Partido, p12 • Balita sa Isla, p13 • Sa Tinuod Lang, p15 • Kawad-on sa duta: Ugat sa nagkagrabeng krisis ug terorismo sa isla sa Negros, p16 • NPA-Western Samar naglunsad og mga taktikal nga opensiba, p18 • Banwa sa Iloilo, gi-airstrike sa 61st IB, p18 • 5 ka mga hors de combat, gipatay sa 47th IB ug PNP sa Bohol, p19 • Kaso sa 2 ka patay nga mga HR defenders, gipapas sa korte, p19 • Tabugon5: Gihandum ug gipalangga sa masang linupigan kag hinimuslan, p20 • Mga Bituon, p21 • Unsay himuon kung mabuto ang bulkan?, p22

#NPANegrosOffensives

2 ka patrol base sa militar, giharas sa mga Pulang manggugubat

DUHA KA SUNOD-SUNOD NGA operasyon-haras ang gipahigayon sa mga Pulang manggugubat sa Leonardo Panaligan Command-Central Negros Guerrilla Front (LPC-NPA) sa mga *patrol base* sa 62nd IB sa bulan sa Mayo.

Nahitabo kini niadtong Mayo 24, alas 9:00 sa gabii sa base sa nahisgutang militar sa Brgy. Malangsa, Vallehermoso, ug niadtong Mayo 27, alas 6:30 sa gabii, sa Brgy. Hinakpan, Guihulngan City, tanan sa Negros

Oriental.

Matod ni Ka JB Regalado, tigpamaba sa LPC-NPA, nga tubag kini sa gipangayong hustisya sa mga pamilya sa mga biktima sa pagpamatay sa AFP, PNP ug paramilitar ug sa kuyanap nga militarisasyon sa kabukiran.

Dugang pa ni Regalado nga ang maong mga aksyong militar sa NPA "sukwahi sa pabalik-balik nga hinambog ni BGen. Orlando Edralin sa 303rd Brigade ug MGen. Marion Sison sa 3ID

kuyog sa ilang mga tigpaghog nga 'dismantled' na ang mga prenteng gerilya sa isla."

Samtang, dili moubos sa upat ka tropa sa 11th IB ang kaswalti sa kontra-opensiba sa usa ka yunit sa Rachel Mae Palang Command-Southeast Negros Guerrilla Front (RMPC-NPA) batok sa nahisgutang militar niadtong Enero 18 sa Sityo Sug-ong, Brgy. Milagrosa, Sta. Catalina, Negros Ori-

"2 ka patrol..." sundan sa pahina 4

"Pekeng..." gikan sa pahina 2

himtang magpabiling nagsalig sa importasyon ug nakasentro sa eksport. Ang nasud, lakip na ang isla sa Negros, magpabilin usab nga usa ka pyesa sa imperyalistang makina ug lisud nga matagamtam ang kagawasan ug soberanya.

Importante nga ang mga rebolusyonaryong organisasyong masa sa mga mag-uuma, kakuyog ang ubang mga demokratikong sektor, magtinabangay kauban ang New People's Army aron ipatuman ang mga kontra-pyudal nga pakigbisog sa masa, ipatuman ang agraryong rebolusyon sa

kabukiran ug batokan ang nagpadayong *neoliberal* nga opensiba sa rehimeng Marcos II.

Nagpabalin nga dili malikayan subay sa kasaysayan ug kinahanglanon ang armadong pakigbisog. Sa kahimtang nga todo-todo ang panlimbasog sa neoliberalismo ug pasismo sa estado aron ihikaw sa hut-ong mag-uuma ang ilang katungod sa pagtikad ug pag-angkon og yuta, ang tumoy sa pusil lamang ang magpalanog sa panawagan sa mga gipahimuslan ug linupigan para sa tinuod nga kagawasan, demokrasya, ug malanatong kalinaw. **AP**

74 ka mga kaso sa bayolasyon sa militar sa tawhanong katungod gikan Abril hangtod Hunyo

SA IKADUHANG KWARTO NIINING TUIGA, unom ka mag-uuma ang biktima sa pagpamatay sa mga pwersa sa Armed Forces of the Philippines (AFP), Philippine National Police (PNP) ug mga paramilitar niini sa isla sa Negros. Kabahin kini sa 74 ka mga kaso sa bayolasyon sa tawhanong katungod nga gihimo sa mga reaksyonaryong pwersa sa estado nga nag-imbolbar sa sobra 5,500 ka mga biktima (1,345 ang mga bata) sulod sa bulan sa Abril hangtod Hunyo.

Gitabonan sa 62nd IB sa usa ka pekeng engkwentro ang ilang pagpatay sa duha ka mag-uuma sa Brgy. Quintin Remo, Moises Padilla, Negros Occidental nga sila si Marlon Catacio, 24 anyos, sa Sityo Ngalan niadtong Abril 4 ug Richard Dela Peña, 50 anyos, sa Sityo Inangaw niadtong Mayo 21. Nakahiagom sila og interogasyon ug tortyur sa wala pa gipatay. Gipasanginlan sila nga mga myembro o tigsuporta sa New People's Army (NPA). Samtang, gipatay usab sa 62nd IB ug sa mga ahente niini ang mag-uuma ug konsehal sa barangay nga si Reynaldo Jacolbe sa Brgy. Puso, La Castellana, Negros Occidental niadtong Mayo 1. Padulong sa iyang uma si Jacolbe sakay sa iyang motor sa dihang girakrakan sa mga armadong tawo.

Tulo sab ka mga mag-uuma ang biktima sa pagpamatay niadtong Mayo sa Calatrava, Negros Occidental. Gipatay sa mga sakop sa 79th IB ug sa mga paramilitar niini si Fructoso 'Otoy' Patubay, 63 anyos, sa Brgy. Lagaan niadtong Mayo 2 ug Jigger Bartolo, 43 anyos, sa Brgy. Hilub-ang, niadtong Mayo 30. Naglawig sa iyang karabaw si Patubay sa dihang gipatay. Samtang, gi-redtag sa nahisgutang militar si Bartolo gikan 2019 ug gipresentar nga 'surrenderee' human ang pila ka higayon nga pagpatawag, pag-interogar ug pagpanghadlok kaniya. Ingon man, gipagawas sa 79th IB si Jeje Redobles nga 'kaswalti sa NPA nga napatay sa engkwentro' niadtong Mayo 22 sa Brgy. Cambayobo. Dugay na nga giinitan si Redobles sa giingong militar ug pila ka higayong gipatawag sa 79th IB para ilang himuong *asset* paniktik sa ilang lugar batok sa NPA ug sa rebolusyonaryong kalihukan.

Pagkahuman og patay kang Patubay, gihulga sa 79th IB pinaagi sa usa ka pekeng *Facebook account* nga adunay *logo* sa NPA nga patyon ang iyang mga paryente. Nagpakaylap usab og istorya ang giingong militar nga adunay patong nga ₱10,000 sa matag mapatay nga na-redtag nga sibilyan sa Brgy. Hilub-ang.

Sa Don Salvador Benedicto, Negros Occidental, iligal nga gi-aresto ang managsuon nga silang Adonis Alforque,

"2 ka patrol..." gikan sa pahina 3

ental. Gipasidunggan usab niini si Ka Rustom (Edmar Solano) nga namartir sa maong awayan.

Nakalunsad usab og 18 ka aksyong militar ug punitibong aksyon ang NPA sa sulod sa unom ka buwan. Nakakumpiska kini og pito ka armas, mga bala ug kagamitang militar.

Mga rapist, gisilotan

Gisilotan sa mga operatiba sa LPC-NPA si Ronel Fuentes, 33 anyos sa Brgy. Guba, Vallehermoso niadtong Enero 22, ala-1:30 sa hapon, sa kaso nga pagpanglugos sa iyang mga igsuon niadtong 2009.

Makapila ka higayon nga gilugos ni Fuentes ang usa niya ka igsuon (menor de edad niining panahona) sa sulod lang sa duha ka semana human ang pagpangulata niini. Pila ka higayon usab nga iyang gilugos ang usa pa niya ka igsuon nga amang nga nagresulta sa depresyon sa biktima hangtod nga naghikog. Samtang, nakaikyas ang ikatulong igsuon nga plano sab niyang pahimuslan. Gihulga ni Fuentes ang managsuon nga patyon kung motug-an sa iyang gihimo. Kasagaran nga gikulata sab ni Fuentes ang iyang asawa sa panahon nga mag-away silang duha.

Gipakanaugan usab sa LPC-NPA og silot kamatayon si Arman Binalo-ac, 38 anyos, may asawa ug mga anak, sa Sityo Naube, Brgy. Puso, La Castellana, Negros Occidental, niadtong Mayo 9, alas 7:30 sa gabii. Gipasakaan si Binalo-ac sa rebolusyonaryong korte sa katawhan og kaso sa pagpanglugos sa iyang pamilya niadtong 2005. Nanginguha pa ang NPA nga maistorya si Binalo-ac apan wala kini mo-angkon sa iyang gihimo bisan sa mga ebisdensya gikan sa mga biktima ug testigo. **AP**

"74 ka mga kaso..." sundan sa pahina 5

"74 ka mga kaso..." gikan sa pahina 4

16 anyos, ug Jonidel Alforque, 17 anyos, sa kombinadong mga tropa sa 79th IB ug Negros Occidental Police Mobile Force Company (1st NOCPMFC) sa Sityo Humayan, Brgy. Pinowayan niadtong Abril 25. Giparada sila nga mga "batang manggugubat." Giklaro ni Ka Cecil Estrella, tigpamaba sa RJPC-NPA, nga walay mga Pulang manggugubat sa lugar ug "istrikto kining ning-sunod sa lagda sa NPA ug sa *memorandum* sa Komiteng Tigpatuman sa Komite Sentral sa rekisitos nga dapat 18 anyos ang *minimum* nga edad sa tanang mga Pulang manggugubat."

Sa bulan pa gihapon sa Mayo, gihulga sab sa mga sakop sa 79th IB nga patyon ang mga gagmay'ng negosyante, *small planter* ug mga residente sa upat ka barangay sa Calatrava kung dili musugot sa demanda sa pabalik-balik nga pagpangilkil sa giingong militar. Pugos nga gipareport ang mga lumulupyong sa detatsment sa militar kung adunay presensya sa NPA ug gihulga nga patyon o ilubong nga buhi kung dili motug-an, gisusi sab ang ilang mga bag ug balong pagkaon kung moadto sila sa ilang mga uma.

Sa Kabankalan City, Negros

Occidental, paturagas nga namusil ang mga sakop sa 94th IB sa bukirang bahin sa Brgy. Carolan (Lower), niadtong Mayo 6 sa hapon ug gipagawas nga ilang na-engkwentro ang yunit sa Mt. Cansermon Command South Central Negros Front (MCC-NPA). Gitawag ni Ka Dionesio Magbuelas, tigpamaba sa MCC-NPA, nga bakakon ang 94th IB sa pagpakaylap og pekeng balita ug iyang gipatin-aw nga walay engkwentro sa maong lugar ug walay NPA nianang panahona. Human ang pekeng engkwentro, pugos nga gipabakwit sa mga pwersa sa 94th IB ang sobra 400 ka mga residente sa tulo ka mga sityo sa Brgy. Carolan.

Sa Sityo Cabagal, Brgy. Buenavista, Himamaylan City, Negros Occidental, niadtong Hunyo 7, alas 2:00 sa buntag, nangukang ang mga pultahan sa pito ka mga panimalay sa mga mag-uuma sa dihang gisipa kini sa 94th IB ug mga elemento sa Citizen Armed Force Geographical Unit (CAFGU). Namukaw sila ug wala gi-ablihan sa mga tagbalay tungod sa kahadlok nga mahitabo sa ila ang susama sa nahimaguman sa pamilyang Fausto nga gimasaker sa maong militar. Human sa hitabo, gipugos sa mga sakop sa 94th IB ug CAFGU

sa ilang detatsment pero ni-balibad siya tungod sa kabalaka kung unsay mahitabo niya.

Niadtong Abril 3, gipugngan sa mga sakop sa 94th IB ang mga myembro sa Baclayan, Bito, Cabagal Farmers and Farm workers Association (BABICAFFA) sa pagtapas sa tubo sa ilang komunal nga uma. Giakusahan sila sa giingong militar nga iya sa NPA ang maong uma. Sobra 10 ka tonelada na ang ilang natapas ug wala na kini gibalikan sa mga tapasero tungod sa kahadlok.

Ingon man, walay hunong ang pagmilitarisa sa 15th IB sa mga komunidad sa mag-uuma sa lungsod sa Cauayan, Negros Occidental gikan sa miaging tuig hangtod karon. Gipuy-an sa mga sundalo ang mga barangay hall, eskwelahan, ug panimalay sa mga mag-uuma sa mga barangay sa Caliling, Yao-yao, Masaling sa tabon sa Retooled Community Support Program (RCSP). Sa gabii, pugos nga gipangsaka-saka sa mga militar ang mga balay sa mga mag-uuma ug gihulga sila gamit ang mga pekeng *warrant of arrest* aron pugos nga pasurenderon isip mga 'myembro sa NPA.' Sa Brgy. Inayawan, gihulga sa mga sakop sa 15th IB

"74 ka mga kaso..." sundan sa pahina 6

Pag-atake sa armyworm sa Negros Occidental, dugang kabalaka sa mga mag-uuma

NAHULIPAN OG KAHADLOK UG KABALAKA ang paglaum sa gagmay nga mag-uuma sa Negros Occidental nga makabawi human ang *El Niño phenomenon* tungod sa pag-atake sa mga *armyworm*, matod ni Felicidad Mercado, tigpamaba sa Pambansang Katipunan ng mga Magbubukid (PKM)-Negros.

Sa ulahing datos gikan sa Office of the Provincial Agriculturist (OPA), nikabat na sa 923.5 ka ektarya ang nadaut sa mga *armyworm* sa tibuok Negros Occidental nga nakaapekto sa sobra 1,429 ka mga mag-uuma. Pina-kaapektado ang 307 ka ektaryang katubhan ug maisan sa Himamaylan City, samtang apektado sab ang 245 ka ektaryang maisan sa Isabela, Binalbagan, ug Moises Padilla.

"Kung dili dayon mahatagan og pagtagad ug mapugngan ang pagdagsa sa mga *armyworm*, gibana-bana nga paspas kining mokaylap sa uban pang kaumahan sa kasikbit nga mga lungsod sa Negros Occidental," ingon sa PKM-Negros.

Dugang pa sa PKM-Negros,

kinahanglang mahatagan og asistans ang mga mag-uuma nga naigo sa *El Niño* ug ingon man sa peste aron makabangon og balik sa ilang panginabuhian ug makapangibabaw sa mahimong grabeng gutom ug kakabus nga mo-igo sa isla.

Matod pa sa National Democratic Front (NDF)-Negros, halos 16,000 ka mga mag-uuma, mamumuo sa umahan ug mga mananagat sa tibuok isla sa Negros ang naapektuhan sa ting-init ug grabeng kainit sa usa ka tuig nga *El Niño phenomenon*.

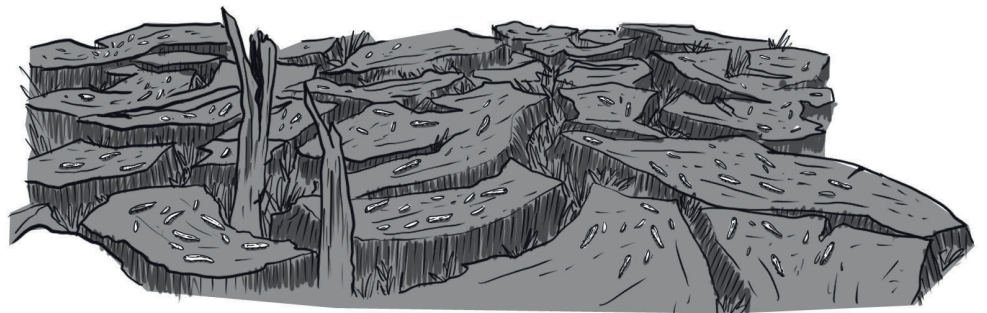
Sa datos sa reaksyonaryong gobyerno, ang kadaut sa ting-init

sa sektor sa agrikultura sa Negros Occidental nikabat na sa ₱518.8 milyones, samtang nikabat kini og ₱2.4 bilyones sa Negros Oriental.

Para sa NDF-Negros, mas daghan ang saad sa rehimeng US-Marcos II kaysa sa aktwal nga ayuda para sa katawhan.

"Ang kooperasyon sa masa ug Pulang manggugubat nag-ani og sobra pa kumpara sa bakak ug walay pulos nga saad sa reaksyonaryong gobyerno," matod ni Ka Bayani Obrero, tigpamaba sa NDF-Negros.

"Pag-atake..." sundan sa pahina 7

"74 ka mga kaso..." gikan sa pahina 5

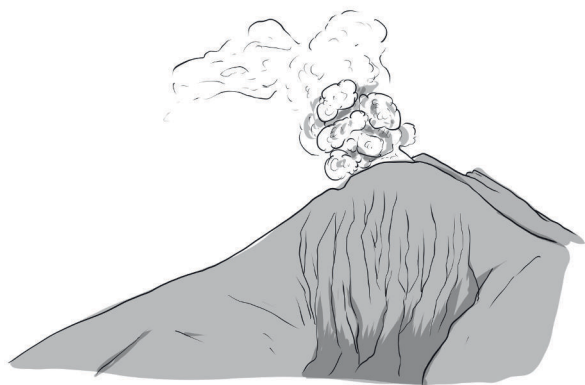
ang 11 anyos nga anak ni Arman Dolentina ug gipang-ukay sa mga sundalo ang mga butang sa ilang balay niadtong Abril 7.

Samtang nagpabilin ang presensya sa militar gikan Mayo hangtod karon sa proper sa Brgy. Payauan, Candoni, ug Sityo Montilo, Brgy. Pinggot, Ilog ug mga barangay sa Manlucahoc ug Camindangan, Sipalay City, tanan sakop sa Negros Occidental.

Sa Central Negros, gikan sa bulan sa Abril, nagpadayon ang operasyong militar sa 62nd IB sa mga komunidad sa mag-uuma. Nagpangsaka-

saka sila sa mga kabalayan bisan namalibad ang mga tagbalay, pugos nga gipatawag ang lumulupyo sa mga pulong-pulong, nag-interogar, nanghulga ug nagbutang og mga tsekpoynt.

Gawas sa kalisang nga dala sa mga operasyong militar sa kombinadong mga tropa sa 62nd IB ug 2nd NOCPMFC niadtong Abril sa mga barangay sa Quintin Remo, Montilla, ug Macagahay, Moises Padilla, ug Brgy. Sandayao, Guihulngan City, nagresulta usab kini sa pagkahurot sa tubig nga ilimnon ug galamiton sa balay sa mga mag-uuma taliwala sa kakulangan sa tubig tungod sa *El Niño phenomenon* ug kalayuon sa ilang saluranan. **AP**

NPA Negros mitabang sa mga biktima sa pagbuto sa Bulkang Kanlaon

GIMANDO SA APOLINARIO GATMAITAN COMMAND-New People's Army, rehiyunal nga kumand sa NPA sa isla sa Negros (AGC-NPA), sa tanang yunit gerilya niini nga manguna sa paninguha sa pagpangalap og suporta gikan sa mga rebolusyonaryong organisasyon, mga lain-laing sektor ug mga alyado para sa hinanaling tabang sa mga biktima sa pagbuto sa Mt. Kanlaon niadtong Hunyo 3.

Samtang giatubang pa sa katawhan ang epekto sa *El Niño phenomenon*, nadugangan pa ang ilang pag-antus sa pagbuto sa bulkan. Nagbuga kini og бага nga aso nga adunay kataason nga 5,000 metros nga nagresulta sa *ashfall* ug pagbaha sa lahar pagkasunod adlaw ug sa mingsunod nga mga adlaw. Apektado ang mga residente sa Canlaon City, Negros Oriental ug sa La Carlota City ug mga lungsod sa La Castellana, Moises Padilla, Isabela, Binalbagan, Hinigaran, ug Pontevedra sa Negros Occidental.

Nagpagawas dayon ang Philippine Institute of Volcanology and Seismology (PHIVOLCS) og Alert Level 2 nga *status* sa Mt. Kanlaon. Nagpahimangno sab ang PHIVOLCS sa posible nga kalit nga *phreatic explosion* sa bulkan.

Matod ni Ka Maoche Legislador, tigpamaba sa AGC-NPA, "dapat nga kolektibong idemanda sa mga katawhang Negrosanon ang angayang kompensasyon gikan sa reaksyonaryong gobyerno para sa mga kadaut sa mga sunod-sunod nga mga kalamidad nga nahiaguman sa katawhan tungod sa kahinay sa tubag sa rehimen ni Marcos Jr."

Naputos og abo ang mga pananom sa mga mag-uuma ug nawad-an ang mga residente og mainom ug limpyong tubig tungod sa *ashfall*. Ningbakwit ang 8,580 ka pamilya o 29,739 ka indibidwal sa 25 ka barangay sa duha ka probinsya. Nikabat sa dili momenos sa ₱11 milyones sa Negros Occidental ug ₱139 milyones sa Negros Oriental ang danyos sa sektor sa agrikultura.

Gitaho sab sa Negros Occidental Provincial Veterinary Office (PVO) niadtong Hulyo 2 nga

nikabat sa 4,764 ka mga kahayupan susama sa manok, baboy, baka ug kabaw ang namatay tungod sa *respiratory infection* ug kay wala mahilisan tungod sa paghanggab og aso gikan sa asopre.

Gipanawagan sa Pambansang Katipunan ng Magbubukid (PKM)-Negros ang hinanaling tubag sa demanda para sa subling pagpaayo sa pinuayan ug panginabuhian ug ayudang pagkaon ug uban pang gikinahanglan sa mga lumulupyo nga apektado sa pagbuto sa Mt. Kanlaon.

Samtang, mitabang ang mga Pulang manggugubat sa Leonardo Panaligan Command-Central Negros Guerrilla Front (LPC-NPA) kakuyog ang masa para sa paninguha sa rehabilitasyon sa panginabuhian sa mga mag-uuma susama sa dagyaw-alayon sa pagtanom, pagpanglimpyo sa mga atabay, pagpangita og limpyong tubig para sa inadlaw-adlaw nga konsumo ug uban pa.

Tungod sa sunod-sunod nga kalamidad nga nidugang sa kawad-on sa yuta ug kagutom sa katawhang Negrosanon, gipatin-aw ni Ka Maoche ang "kakinahanglanon sa paglunsad sa agraryong rebolusyon, usa ka komponent sa armadong pakigbisog, aron masulbad ang pila ka siglo na nga pyudal ug alang-alang pyudal nga pagpanglupig ug pagpanghimulos sa isla." **AP**

"Pag-atake..." gikan sa pahina 6

Gihangyo sa NDF-Negros ang pagtinabangay sa mga patriyotiko ug progresibong mga indibidwal ug organisasyon ug mga mag-uuma.

Gipanawagan usab sa PKM-Negros sa rehimeng US-Marcos nga dili lang ang pagpangandam sa gubat kontra-Tsina ang asikasuhon kung dili mas ang kahimtang sa halapad nga mag-uuma nga nanginahanglan karon sa pagtagad ug asistans sa gobyerno, ilabi na sa isla sa Negros. **AP**

Ang kahimtang sa poldets sa prisohan

GIPIG-OT GAYUD SA MAHIMUSLANONG NAGHARING sistema ang katawhan nga nakigbisog bisan kadtong poldets (*political detainees*), o mga rebolusyonaryo ug aktibistang nangatanggon na sa prisohan.

Adunay sobra 130 ka poldets sa tibuok nga isla sa Negros. Mayorya ang gipasakaan og tulo hangtod upat ka kaso matag usa nila para itang-gong sila og dugay sa prisohan. Gani, pito nila

ang nag-atubang og 13 kutob 20 ka lain-laing kaso, dili lang sa isla sa Negros, kung dili sa Bohol usab (lugar nga wala gyud sila makataak sukad pa niadto). Niini, kumon nga gigamit ang "pagtanum" og mugbo nga pusil (nga mapyansahan pero kasagaran dili momenos sa ₱120,000), ug mao sab sa granada, *rifle grenade* ug uban

"Ang kahimtang..." sundan sa pahina 9

Mga paglapas sa tawhanon katungod sa Negros, gipa-imbestigahan sa mga binilanggong pulitikal

NAGPUASA ANG USA KA GATOS ka mga binilanggong pulitikal sa isla sa Negros niadtong Abril 19 aron ipanawagan sa Commission on Human Rights (CHR) National Office ang pagduso sa primerong paningkamot sa opisina para sa makuting imbestigasyon sa daghang mga paglapas sa tawhanong katungod sa Negros sugod Hulyo 2022 nga

gituohang signipikanteng bahin sa kontra-insurhensyang kampanya sa rehimeng Marcos Jr sa isla.

Sa pagkakaran, adunay sobra 130 ka binilanggong pulitikal sa isla sa Negros o 16 porsyento sa kinatibuk-ang ihap sa tibuok nasud.

Gipanawagan usab sa mga binilanggong pulitikal ang im-

bestigasyon sa padayong pagkawala ni Lyngrace Marturillas, anak sa binilanggong pulitikal nga si Mary Joy Enyong, ug duha pa ka mga batan-ong lalaki sa dihang gi-abdak sila niadtong Abril 19, 2023 sa Hinigaran, Negros Occidental kuyog si National Democratic Front (NDF)

"Mga paglapas..." sundan sa pahina 9

"Ang kahimtang..." gikan sa pahina 8

pang eksplosibo (nga dili gyud mapyansahan). Subay mismo sa mga datos gikan sa reaksyonaryong korte, hapit tanang poldets (o 93 porsyento) ang gihikawan sa katungod nga makapyansa.

Labing klaro ang grabe ka atrasado nga pagbista sa mga kaso ilabi pa sa kahimtang nga sobra sa katunga sa tanang mga poldet sa Negros ang gipang-dakop kaniadto pang 2019-2021, o sa unang tulo ka tuig nga implementasyon sa Memorandum Order 32 ni Duterte nga nagpakanaug og *ala-martial law* nga kahimtang sa mga bukirang barangay. Kining kaatrasado sa pagbista mao sab ang hinungdan nga adunay tulo ka poldet sa Guihulngan City Jail nga napriso gikan pa niadtong 2007, pero hangtod karon, wala pa gyud madesisyonan sa korte ang ilang kaso.

Tradisyon gikan pa sa panahon sa *martial law* nga ang mga poldet depensahan gayud sa mga *human rights lawyers*, o sa mga abogado nga adunay katakos sa pagpanalipod sa tawhanong katungod. Pero minggamay og maayo ang ilang hanay diri sa Negros sa dihang ni-arangkada ang NTF-Elcac ug gipang-salbeyds sila, susama ni

Atty. Ben Ramos sa Kabankalan City niadtong 2018, ug ni Atty. Anthony Trinidad sa Guihulngan City niadtong 2019. Adunay panahon nga nitabang ang mga *human rights lawyers* sa Panay diri sa Negros, apan nahunong kini human gidunggab sa ulo (pero wala namatay) ang usa ka abogado sa katawhan didto nga si Atty. Karlo Guillen niadtong 2021.

Tungod sa grabeng *red-tagging* ug gani pagpangsalbeyds sa mga *human rights lawyers*, sobra sa katunga sa kinatibuk-ang poldets sa Negros ang pugos nga nidawat sa ligal nga serbisyo gikan sa mga abogado sa reaksyonaryong gobyerno. Bisan tinuod nga libre, kini nga mga abogado bulnerable sa presyur gikan mismo sa NTF-Elcac, samtang pipila nila ang kuno nanalipod sa mga poldet pero sikretong nisunod sa desisyon sa NTF-Elcac.

Tungod niining dunot ug pasistang sistema, pipila ka mga poldet ang napugos sa pagsulod sa areglo nga *plea bargain*, o pagbag-o sa ilang orihinal nga baruganan—gikan sa "*not guilty*" padulong sa "*guilty*"—para lang mahuman na ang ilang mga kaso ug mapanaugan og mas hamubo nga sentensya. Ang uban nila, posible makagawas na dayon

pinaagi usab sa *probation*, kung sa diin sa sulod sa duha ka tuig, kundisyonan silang *mo-report* matag bulan sa reaksyonaryong gobyerno ug obligadong dili mobiya nga murag piniriso sa ilang kaugalingong lugar.

Kasagaran, gisalikway sa mga poldet ang gitawag nga *plea bargain*. Ngano man? Una, pinaagi niini, mahimong mapasanginlan ang mga aktibista ug rebolusyonaryo sa matag higayon nga adunay dautang panghitabo sa ilang komunidad bisan wala kini basehan. Ikaduha, dili man gayud tinuod ang mga kaso nga gipasaka batok sa mga poldet ug nagbase lang kini sa gibutang-butang nga ebidensya, nga gipalig-on sa binayrang testigo. Ikatulo ug labaw sa tanan, katungod ug katungdanan usab sa tanang makinasudnon o rebolusyonaryong Pilipino nga, sa pinakamalenos, mosaway, o makigbisog man gani, sa usa ka malupigon ug kontra-katawhang gobyerno. **RP***

(Sa sunod nga isyu: Ang dili mapugngan nga diwa sa mga poldet para sa pag-alagad sa pumuluyo)

"Mga paglapas..." gikan sa pahina 8

consultant Rogelio Posadas.

Dakung pangutana para sa mga binilanggong pulitikal nga-nong gipagawas nga kaswalidad si NDF consultant Rogelio Posadas sa usa ka dili matuohang engkwentro tali sa militar ug mga NPA sa Binalbagan, Negros Occidental sa sunod nga adlaw, samtang si Marturillas ug duha

ka mga drayber sa habal-habal nga silang Renald delos Santos ug Denald Mialen nagpabilin nga nangawala.

Samtang, si Bishop Gerardo Alminaza, bise presidente sa Caritas Philippines, Episcopal Commission on Social Action, Justice and Peace sa Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP), nag-ingon nga dapat lingion sa gobyerno ang

mga binilanggong pulitikal sa isla sa Negros nga nanawagan sa kamatuoran ug akawntabilidad sa ilang mga kaso.

Giduso ni Alminaza ang dinaliang paghatag og pagtagad sa sitwasyon ug gipanawagan usab niya ang imbestigasyon sa nagdugang nga mga tensyon, mga gikaingong inhustisya, ug maka-alarma nga paglapas sa mga tawhanong katungod. **RP**

Ika-55 nga anibersaryo sa Partido ug NPA, giselebrar

GIHANDOM SA MGA SAKOP UG KADRE sa Partido ug mga Pulang manggugubat ug kumander sa mga larangang gerilya ang ika-55 nga anibersaryo sa Partido ug New People's Army (NPA), sa miaging Disyembre 26, 2023 ug Marso 29, pinaagi sa paghimo og mga pagtuon ug diskusyon, ug mga aktibidad pangkultura taliwala sa grabeng mga *focused military operation* ug malinglahong Retooled Community Support Program sa mga reaksyonaryong pwersa.

Kolektibo dayong gitun-an sa tanan ang mga mensahe para sa anibersaryo sa Partido ug NPA sa Komite Sentral ug Komiteng Rehiyonal sa Partido sa

Isla sa Negros (KRPIN).

Sa usa ka larangang gerilya, nagtuon ang mga Pulang manggugubat ug mga batakang organisasyon sa Partido sa lokalidad sa pipila ka mga batakang dokumento sa Partido susama sa "Atong Hinanali nga Tahas" ug "Partikular nga Kinaiya sa atong Gubat sa Katawhan" subay sa panawagan sa kalihukang pagtulid. Samtang, sa usa pa ka larangang gerilya gihimo ang usa ka bulan nga gidugayong programa sa pagtuon lakip na sa Rebolusyon, pamantalaang teoretikal sa Partido, diin gisumpay kini sa mga leksyon gikan sa rebolusyonaryong kasinatian sa larangan ug pipila ka pagtulun-an gikan

sa Intermedyang Kurso sa Partido ug sa Batakang Prinsipyo sa Marxismo-Leninismo-Maoismo ni Kaubang Jose Maria Sison.

Sa mga pangkulturang programa para sa pagsaulog sa ika-55 nga anibersaryo sa Partido ug NPA, naghimo og pipila ka higayon nga kahilom para pasidunggan ang mga martir ug bayani sa rebolusyon sa isla sa Negros ug sa tibuok nga rebolusyonaryong kalihukan. Subli sab nga nanumpa ang mga sakop ug kadre sa Partido sa han-ay sa NPA ug sa lokalidad sa atubangan sa bandera sa Partido. **AP**

2 ka martir sa Escalante, gipasidunggan

PINAKATAAS NGA PASIDUNGOG ANG GIHATAG sa mga Pulang kumander ug manggugubat sa Roselyn Jean Pelle Command-Northern Negros Guerrilla Front sa New People's Army (RJPC-NPA) ug sa tibuok rebolusyonaryong pwersa sa northern Negros sa paghalad sa kinabuhi nilang Ka Jandy (Emarie Pastidio), 27 anyos, ug Ka Jorge (Joshua Sultan), 19 anyos, sa usa ka engkwentro tali sa mga tropa sa 79th IB ug NPA niadtong Pebrero 21 sa Sityo Mansulao, Brgy. Pinapugasan, Escalante City, Negros Occidental.

Gisaludohan usab sa Makabayang Kilusan ng Bagong Kababaihan (MAKIBAKA)-Negros si Ka Jandy sa iyang kaisog ug determinasyon isip usa ka rebolusyonaryong babaye ug inahan nga ning-sulong sa kagawasan sa mga kababayan-an ilawom sa *macho* nga katilingban ug pagtapos sa lain-laing porma sa pagpang-abuso sa nagharing hut-ong.

Si Ka Jandy duha ka higayong gidakop sa 79th IB. Tuig 2018, gidakop siya kuyog sa usa ka kultural nga organisador sa Escalante City ug gidala sa hedkwarter sa 79th IB sa Sagay City, Negros Occidental diin gipailawom siya sa tortyur.

Gidakop siya sa ikaduhang higayon niadtong Enero 2021 sa dihang nag-*medical leave* human nga nanganak. Gitortyur ug gilugos siya sa mga sundalo. Naka-ikyap si Ka Jandy sa ika-10 ka adlaw nga pagdetine sa iya.

Samtang, gikuha sa 79th IB ang duha ka bulan niadto nga si Baby Marx Cairo Salino sa dihang napugos si Ka Jandy nga ibilin ang iyang anak sa iyang gipahuwayan sa Talisay City sa wala pa siya nadakpan. Hangtod karon, anaa pa gihapon sa kontrol sa NTF-Elcac ang bata. Gihi-mong *hostage* si Baby Marx para mapasurender si Ka Jandy ug ang iyang bana nga usa sab ka Pulang manggugubat. Namartir si Ka Jandy nga wala makakita og balik sa iyang anak.

Gipanawagan sa MAKIBAKA-Negros sa mga *peace and human rights advocates* lakip ang mga asosasyon sa mga kababayan-an nga magsuporta sa kampanya sa pagpagawas kang Baby Marx.

Samtang, walo ka pekeng engkwentro ang gihimo sa 79th IB gikan Pebrero 22 hangtod Pebrero 23. Lakip niini ang 10 ka higayon nga

Unang anibersaryo sa pagka-martir ni Ka Rogelio Posadas, gisaludohan

GISALUDOHAN SA TANANG MGA KADRE ug tibuok ginsakpan sa Partido sa Negros, mga Pulang kumander ug manggugubat ilawom sa Apolinario Gatmaitan Command-New People's Army Negros Island (AGC-NPA) ug tibuok rebolusyonaryong pwersa sa isla sa Negros ang unang anibersaryo sa pagka-martir ni Ka Rogelio Posadas o giila nga Ka Cocoy niadtong Abril 20.

Ang Roselyn Jean Pelle Command-NPA Northern Negros Front (RJPC-NPA) naghimo og *silent 21-gun salute* nga gisundan og lain-laing programa kuyog sa mga masa, samtang ang mga sanga ug grupo sa Partido sa norteng bahin sa Negros nagpahigayon og "mga simple, pero mabungahong mga tinagong aktibidad taliwala sa mga operasyong paniktik ug kombatan nga gilunsad sa kaaway."

Matod ni Ka Cecil Estrella, tigpamaba sa RJPC-NPA, "isip lider komunista, stratehista ug taktisyan sa sundalo sa katawhan, nahimong giya si Ka Cocoy sa pagpaaslang sa gubat sa katawhan sa norte sa Negros sulod sa daghang katuigan."

Dugang ni Ka JB Regalado, tigpamaba sa Leonardo Panaligan Command-NPA Central Negros Front (LPC-NPA), sa gipagawas nga separadong pahayag nga sulundon ang kinaiya ni Ka Cocoy nga pagkasuod sa batakang masa ug rebolusyonaryong optimismo kuyog ang sayantipikanhong kaisog diha sa komplikadong pagpakig-away batok sa miaging mga rehimen ilabi na gayud sa karong rehimen US-Marcos Jr sa mga batan-ong Pulang manggugubat ug kumander, mga katapuan ug lider komunista ug tibuok nga rebolusyonaryong pwersa sa Central Negros.

Usa ka maisog nga lider sa Partido si Ka Cocoy, matod ni Ka Estrella Banagbanag, tigpamaba sa Rachele Mae Palang Command-NPA Southeast Negros Front. "Usa siya ka maayong estudyante sa Marxismo-Leninismo-Maoismo nga iyang gigamit og maayo sa mga partikularidad sa rebolusyonaryong sitwasyon sa isla sa Negros isip sekretaryo sa Rehiyunal nga Komite sa Partido sa Negros sa 2019."

Samtang, para kang Ka Dionesio Magbuelas, tigpamaba sa Mt. Canseron Command-NPA South Central Negros Front, nakulit sa kasaysayan sa Negros ang ngalan ni Kaubang Cocoy, dili lang tungod sa iyang dakung amot sa pakigbisog sa isla kung dili tungod sa iyang dili matay-og nga

baruganan, panan-awan ug kadasig sa pagpamuno sa Partido sa panahon sa pag-atras ug pagsulong sa rebolusyon.

Sa pahayag sa Armando Sumayang Jr Command-NPA Southwest Negros Front pinaagi sa tigpamaba niining si Ka Andrea Guerrero, ang paghinumdom sa pagkamatay ni Ka Rogelio Posadas, padayong panawagan sa hustisya para sa tanang biktima sa pasismo sa reaksyonaryong estado pinaagi sa pagpakusog sa gubat sa katawhan diri sa isla sa Negros.

Mahinumdoman nga brutal nga gipatay si Ka Cocoy sa 94th IB niadtong Abril 20, 2023 sa Binalbagan, Negros Occidental, human siya gi-abdak sa mga pwersa sa reaksyonaryong estado sa dalan sa Isabelita-Hinigaran, Negros Occidental niadtong Abril 19, 2023 sa hapon kuyog si Lyngrace Marturillas ug duha pa ka mga batan-on nga sila si Renel delos Santos ug Denald Mialen nga mga habalhabal drayber. Hangtod karon, gipangita pa ang tulo sa ilang mga paryente. **AP**

"2 ka martir..." gikan sa pahina 10

pagpamomba sa bahin sa Trangkal Range sa Sityo Mansulao niadtong Pebrero 22 sa buntag ug pag-*airstrike* pagkagabii sa mao gihapon nga sityo. Gihulog ang dili mopenos sa lima ka mga *rocket* ug nag-istraping gamit ang *machine gun* nga sakay sa duha ka Agusta Westland 109 Nighthawk nga mga *attack helicopter*.

Nagdemanda sab og hustisya ang mga paryente ni Jose Caramihan, usa ka mag-uuma ug residente sa Sityo Mansulao, nga gipatay sa mga tropa sa 79th IB. Nagtanom og humay si Caramihan sa panahon sa buthanay niadtong Pebrero 21. Kusganong gihimakak sa iyang mga paryente ang akusasyon sa 79th IB nga kaswalti siya sa NPA nga ilang napatay sa engkwentro. Gipatin-aw usab sa RJPC-NPA nga dili myembro sa NPA si Caramihan. **AP**

ISKULHAWS

"Kung walay rebolusyonaryong teorya, walay rebolusyonaryong kalihukan"

—pundamental nga prinsipyo sa pagtukod sa Partido

DILI MAPADAPLIN ANG KAMAHINUNGدانON NIINING giasoy ni Kaubang Lenin, ang ban-tugang lider komunista sa rebolusyong Ruso. Minglanog ug mingtuhop ang kining pundamental nga prinsipyo sa pagtukod sa proletaryong partido sa tibuok nga kasaysayan sa kalibutanong rebolusyong proletaryo.

Una nang nakita nilang Kaubang Marx ug Engels ang signipikanteng papel sa rebolusyonaryong teorya sa pakigbisog sa proletaryong German niadtong ika-19 nga siglo. Gipalambo kini ug gipalawman ni Kaubang Lenin diha sa praktika sa rebolusyonaryong pakigbisog sa proletaryong Ruso niadtong ika-20 nga siglo.

Sa iyang sinulat nga "Unsa ang angay buhaton?" niadtong 1901, iyahang gigambalay ang hustong kinaiya sa usa ka proletaryong partido isip usa ka organisadong destakamento sa hut-ong proletaryado, nga dapat nag-angkon sa gamhanang rebolusyonaryong teorya tali sa pagpakigbangi sa mga repormista ug ekonomista nga gustong himuon nga magsunod-sunod sa nagharing Tsar ang Partido. Gikan niadto, nahimong lig-on nga politikal nga partido ang Russian Social Democratic Labor Party (RSDLP) sa hut-ong proletaryado sa Rusya taliwala sa pakigbangi sa mga lain-laing oportunistang ug klasikal nga rebisyunista niining panahona lakip na kadtong mga nagdominar sa ikaduhang Internasyunal.

Gani, giplastar kini ni Kaubang Lenin sa simpleng pormulasyon nga "Kung walay rebolusyonaryong teorya, walay rebolusyonaryong kalihukan" ug nahimong lig-on kining pundasyon nga prinsipyo sa pagtukod sa partido. Dinhi, iyang gipatinaw nga ang pagtukod sa partido mao ang pagtukod sa ideolohiya. Dinhi sab nga prinsipyo napanday ni Kaubang Mao ang prinsipyo sa kalihukang pagtul-id isip usa ka yaweng gimbuhatong pang-ideolohiya sa panahon nga mahitabo ang dagkung kasaypanan, kahuyangan, hilabina mga paglihis sa linya sa ideolohiya, politika ug organisasyon (IPO) sa tibuok nga lawas sa Partido.

Matinud-anon ug madasigong gipanginabuhi sa mga kadre ug sakop sa Communist Party of the Philippines ang kining batakang prinsipyo sa pagpanday sa Partido gikan sa subli kining natukod niadtong 1968 hangtod karon. Gipakamahal sa mga kadre ug sakop sa Partido ang gamhanang rebolusyonaryong teorya nga giya nga mao ang Marxismo-Leninismo-Maoismo nga maghatod sa hingpit nga kadaugan sa demokratikong rebolusyon sa katawhan hangtod matukod ang sosyalismo ug komunismo sa tibuok kalibutan.

Hugot nga gigunitan ang proletaryong rebolusyonaryong diwa nilang Kaupod Marx, Engels, Lenin ug Mao, gilunsad sa CPP ang duha na ka kalihukang pagtul-id isip yaweng gimbuhatong pang-ideolohiya aron mabatukan ang mga nahitabong mga kasaypanan, kahuyangan ug paglihis sa nataran sa ideolohiya, politika ug organisasyon. Ug anaa na karon sa ikatulo nga kalihukang pagtul-id.

Balita sa Isla

Mag-uuma, mamumuo sa katubhan naghiusa batuk sa pagbag-o sa gamit sa kayutaan, pagpangkwari, SPLIT Program

Ang mga mag-uuma ug mamumuo sa katubhan nga gipamunuan sa Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP)-Negros ninglunsad og duha ka adlaw nga camp-out sa atubangan sa opisina sa Department of Agrarian Reform (DAR) Region 6 sa miaging Enero 23 hangtod 24. Dungan nilang gilunsad ang piket-rali ug dayalogo sa mga opisyal sa DAR sa isyu sa pagbag-o sa gamit sa mga kayutaan, reklasipikasyon, ug ang SPLIT Program.

Sa gabii sa unang adlaw, usa ka pasidungog ang gihimo para sa gipatay nga lider-mag-uuma nga si Alexandor Ceballos, nga mao ang unang biktima sa ekstrahudisyal nga pagpatay ilawom sa kanhing rehimeng Duterte. Ang mga mag-uuma ug mamumuo sa katubhan nisaad nga padayunon nila ang ilang pakigbisog para sa tinuod nga reporma sa yuta, bisan pa sa padayong pagpangatake sa reaksyunaryong estado sa ilang han-ay.

Niadlong Marso 26, gisaulog usab sa mga mag-uuma ang Adlaw sa Kawad-on sa Yuta (Day of the Landless) pinaagi sa usa ka piket martsa ug dayalogo sa Provincial Environment Management Office sa isyu sa pagpang-kwari, nga mibutang sa peligro sa pagkadislokar ug pagtaas sa risiko sa pagbaha sa mga komunidad sa mga mag-uuma. Pinaagi sa dayalogo, napugngan ang mga operasyon sa kwari sa Hacienda Vista Alegre, Brgy. E. Lopez, Silay City, Negros Occidental ug ang pagpalapad padulong sa pagpang-kwari sa tag-as nga mga kayutaan sa Hacienda Paquit sa mao gihapon nga barangay.

Protesta pinaagi sa liboan ka suga gilunsad para sa pagpasaka sa suholan sa mga magtutudlo sa Negros Occidental

Liboan ka mga magtutudlo nga gipamunuan sa ACT Teachers-Negros ang naglunsad og protesta nga pagdagkot og kandila alang sa pagpasaka sa suholan sa nahitabo nga nasudnong dungan nga aksyon sa Fountain of Justice sa Bacolod City, Negros Occidental niadtong Abril 25.

"Balita..." sundan sa pahina 14

NegrosRevPortal

"Kung walay..." gikan sa pahina 12

Ang UDKP o Unang Bantugang Kalihukang Pagtul-id gilunsad niadtong 1968 batok sa rebisyunismo sa grupong Lava ug Taruc niadtong dekada 1940 hangtod dekada 1960. Samtang, ang IDKP o Ikaduhang Bantugang Kalihukang Pagtul-id nga gilunsad niadtong 1992 naka-duon sa oportunidad ug rebisyunismo sa grupong Kintanar-Tabara-Lagman-Reyes-Rocamora niadtong dekada 1980.

Karon, anaa ang CPP sa ikatulong kalihukang pagtul-id nga gipanawagan sa Komite Sentral niadtong Disyembre 2023. Giklaro sa Partido nga walay

paglihis sa linya sa ideolohiya, politika ug organisasyon apan kinahanglang ipailawom sa usa ka kalihukang pagtul-id ang mga ningtungha nga mga sakit sa IPO gikan pa sa dekada 2000. Ang sakit sa suhetibismo sa dagway sa empirismo; ang sakit sa politiko nga mao ang tuong oportunidad sa porma sa konserbatismo, repormismo, ligalismo ug NGOismo; ug ang sakit sa organisasyon sa dagway sa burukratismo ug ultrademokrasya nahimong hinungdan sa tuman ka disbalanse nga paglambo sa armadong pakigbisog sa Luzon, Visayas ug Mindanao, ug sa mga dagkung kadaut ug pag-atras sa pipila ka mga yaweng aspeto sa

atong rebolusyonaryong pakigbisog gikan pa sa dekada 2000 hangtod karon.

Nakighiusa ang tibuok Partido, Pulang hukbo ug tanang rebolusyonaryong pwersa sa tibuok isla sa Negros sa paglunsad og ikatulong kalihukang pagtul-id. Usa kini ka mahukmanong lakang sa IPO nga konsolidasyon ug subling pagpalig-on sa Partido aron epektibo kining makapamuno sa demokratikong rebolusyon sa katawhan pinaagi sa malanatong gubat sa katawhan hangtod sa hingpit nga kadaugan ug pagtukod sa sosyalismo sa umaabot. **AP**

"Balita..." gikan sa pahina 13

Ang mga magtutudlo gikan sa nagkadaiyang pampubliko ug pribadong eskwelahan sa tibuok nga bahin sa Negros Occidental nanawagan kang Pres. Marcos Jr nga ihatag ang pagpasaka sa suholan sa tanang mga magtutudlo, lakip na ang ₱50,000 para sa mga magtutudlo nga adunay *salary grade* 1.

Sunod kini sa gibana-banang 2,000 nga kusog nga martsa rali sa ACT Teachers sa isyu sa pagpasaka sa suholan sa Bacolod City sa milabay nga Marso 8.

Halapad nga alyansa batok sa charter change, gilunsad

Sa milabay'ng Pebrero 10, usa ka halapad nga alyansa sa mga demokratikong pwersa ang nagtukod sa People's Coalition for Democracy Negros (PCDN) sa gihimong forum kabahin sa Charter Change sa miaging Pebrero 8. Usa sa mga convenor mao si kanhing Negros Occidental Governor Lito Coscolluela.

Gipamunuan sa PCDN ang Komemorasyon sa EDSA niadtong Pebrero 25, diin ilang gilunsad ang ilang praymer mahitungod sa pagpapaspas sa *charter change*.

Ang mga kabatan-onan nga convenor sa PCDN naglunsad usab og Charter Change forum nga gitambongan sa sobra sa 700 ka mga estudyante sa Binalbagan Catholic College sa miaging Marso 9. Ang *forum* gipangunahan sa Kabataan Party-list Representative nga si Raoul Manuel, diin iyang gihatagan og duon ang negatibong mga epekto sa *charter change* sa atong grabe na ka masakiton nga sistema sa edukasyon.

Away batok sa reklamasyon sa Banago, nagpadayon

Ang mga lider sa Banago Against Reclamation Movement (BARM) mitambong sa teknikal nga pakigpulong uban ang mga opisyaes sa Philippine Ports Authority ug ang Provincial Environment and Natural Resources Office (PENRO) Region 6 aron hisgutan ang mga natuki sa ilang inisyal nga imbestigasyon sa pagtampok og yuta nga operasyon ni Vladimir Gonzales sa daplin sa baybayon sa Brgy. Banago, Bacolod City.

Ang mayor nga nakaplagan mao nga usa kini ka reklamasyon, dili kay "restorasyon" sa yuta, nga mao ang giduso gayud niadto ni Gonzales.

Pagkahuman niini, gisugdan

sa BARM ang pagpapirma sa petisyon base sa kining mga nakaplagan ug gipadala sa Provincial Environment Management Office (PEMO) Region 6. Niadtong Abril, nagkampanya sab sila sa Sangguniang Panglungsod aron iduso ang ilang pagbatok sa reklamasyon.

Sa karon, ang mga operasyon gihunong na apan sobra na sa usa ka ektarya sa yuta ang gi-reclaim.

Mga drayber sa Negros, nagkampanya batok sa peke nga programa sa modernisasyon

Sobra sa 700 ka mga drayber gikan sa Bacolod City ang nikuyog sa caravan-protesta batok sa gitakda nga Enero 30 nga dedlayn sa konsolidasyon sa mga tradisyunal nga dyip sa miaging Enero 16. Bisan nga gipalanat ang dedlayn, ang mga drayber padayon sa ilang kampanya.

Gipalapad sa United Drivers and Operators Center (UNDOC) Piston ang ilang kampanya hangtod sa Talisay City nga mga drayber, tungod ang lokal nga gobyerno nagplano nga magimplementar og plano para sa lokal nga rota nga makaapekto sa tradisyunal nga mga dyip. Naglunsad sila og dayalogo sa LGU sa milabay'ng Enero 19.

Nagkadaiyang diskusyon pang-edukasyon ang gihimo sa UNDOC Piston sa *neoliberal* nga ugat sa programa sa modernisasyon, lakip na ang *room-to-room* nga kampanya sa sulod sa University of St. La Salle (USLS) sa sobra 20 ka mga *classroom* sa kolehiyo ug *senior high* nga mga estudyante sa miaging Pebrero.

Aron mapalig-on pa ang paghiusa tali sa mga drayber sa Western Visayas, gilunsad ang NO TO PUV PHASEOUT COALI-

"Balita..." sundan sa pahina 15

Sa Tinuod Lang...

HILABIHAN KA BINAMBOG ang gipahayag sa Philippine Army nga kadaugan sa ilang kampanya kontra-insurhensya sa tibuok Negros **BISAN PA sa 15 ka pekeng engkwentro** sa isla gikan **Enero hangtod Hunyo 2024** nga **NAGTABON** sa mga kaso sa **pagpatay, pagpamomba, airstrike ug paturagas nga pagpamusil.**

"Balita..." gikan sa pahina 14

TION WV, niadtong Marso 17 sa Bacolod City.

Niadtong Abril 30, ang bag-ong petsa para sa dedlayn sa konsolidasyon, sobra sa 3,000 ka mga drayber ang nitambong sa *transport strike* ug *vigil* nga nagpadayon hangtod sa sunod nga adlaw, Mayo 1, aron saulogon ang Adlaw sa Kusog Pamuo sa usa ka protesta-caravan kuyog sa mga mamumuo ug uban pang mga sektor ilawom sa bandera sa United Labor Alliance in Negros (ULAN).

Mga Negrosanon nagprotesta sa nisaka nga balor sa mga palaliton ug batakang mga serbisyo

Ang mga konsumedor ug iligal nga mga gi-pangtangtang nga mga empleyado sa Bacolod

City Water District (BACIWA) ang naglunsad og piket-rali atubangan sa opisina sa BACIWA-Primewater aron magprotesta sa dili maayong serbisyo ug taas nga balor sa tubig sa distrito.

Niadtong Hunyo, ang mga konsumedor ug mga empleyado sa Central Negros Electric Cooperative (CENECO) naglunsad og Black Friday Protest sa atubangan sa opisina sa CENECO sa Bacolod City aron ihimaraot ang ₱3.26 *kilowatt* kada oras nga pagsaka sa presyo sa kuryente. Sa lungsod sa Hinigaran, usa ka protesta nga rali nga gitambongan sa 1,000 ka lumulupyo ang gi-himo sab taliwala sa sobra ka taas nga presyo sa elektrisidad sa Negros Occidental Electric Cooperative (NOCECO), diin ang presyo mingsaka sa ₱17.9605 per kwh niadtong Mayo gikan sa ₱14.6309 sa miaging bulan. **AP**

Kawad-on sa yuta:

Ugat sang nagkagrabeng krisis ug terorismo sa isla sa Negros

AGRIKULTURAL ANG KLASIPIKASYON SA NASUD apan wala gihatagan og angayang pagtagad sa reaksyunaryong gobyerno ang mga mag-uuma nga maoy naglangkob sa mayoriya sa populasyong Pilipino. Nangunang pwersa sa pagtikad sa yuta apan sila ang kasagarang gutom ug naglunang sa kakabus tungod sa kawad-on sa tinuod nga programa sa yuta ug subsidyo nga gikinahanglan sa pagpalambo sa produksyon bisan pa sa panahon nga nag-atubang sila og natural nga kalamidad ug pagkaguba sa kinaiyahan.

Pila na ka siglo nga nagtunhay ang monopolyo sa yuta sa isla nga naghigot sa katawhang Negrosanon sa gutom ug kakabus. Sa kinatibukang 1.3 milyon ka ektarya nga kayutaan sa isla, 818,991 ka ektarya ang pribadong gipanagiyahan kung sa diin, 665,193 ka ektarya gikan dinhi ang adunay sukod nga 10 ka ektarya pataas anaa lang sa kamot sa 24 porsyento nga agalong yutaan samtang ang nahibiling 10 ka ektarya paubos ang gipanagiyahan sa 76 porsyento ka agalong yutaan. Ang mga dagkong agalong yutaan-komprador sa isla sa Negros ang nagpatumaw sa halos 70 porsyento sa kalamay sa nasud.

Mas nahimo pang pintas ang reyalidad sa problema sa yuta sa liberalisasyon nga gitakda sa imperyalistang US, sa kalamay o sa ubang produktong agrikultural. Sukwahi ang sitwasyon diin gipahamtang sa mga mag-uuma ang pagtanom og pang-export nga mga tanom samtang nagsalig sa imported nga mga produkto ang katawhang Pilipino. Niini nga pamaagi, anam-anam nga namatay ang panginabuhian sa hut-ong mag-uuma tungod sa pagpasagad sa estado sa pagpalambo sa agrikultura nga nagbuhi sa nasud-nong ekonomiya.

Sa ilawom sa *monocrop* nga industriya sa kalamay diin nagtunhay ang sistemang asyenda sa Negros, nangunang problema ang pagpangibabaw sa inhustisya. Ang kawad-on sa kaugalingong yutang panginabuhian ang nagtulod sa hut-ong anak-sa-buhat sa pagbaligya sa kusog-pamuo isip mga mamumuo sa uma nga maoy sektor nga adunay pinakaubos nga gidawat nga suholan.

Ang gipatunhay nga pamaagi sa pagtrabaho mao ang pakyaw diin gitakda ang kinatibukang kantidad nga mabayran base sa ektarya nga wala nag-ihip kung pila ka tawo o pila ka adlaw mahu-

man. Ang usa ka mamumuo sa katubhan nga nagtrabaho og walo ka oras matag adlaw sa usa ka semana kasagaran makalimpyo og ₱2,000-₱2,100 kung *milling season* samtang ₱900-₱1,000 naman kung sira galing. Labing kulang kini kung ikumpara sa ₱1,011 nga inadlaw nga basehan sa magasto sa usa ka pamilyang Negrosanon nga adunay lima ka myembro.

Tataw nga dili bisan kanus-a dapigan sa reaksyunaryong gobyerno ang interes sa katawhan ilabi na sa hut-ong anak-sa-buhat, tungod kini mismo ang nangunang tigpasiugda sa mapigoton ug mahimuslanong mga programa. Instrumento ang nagkadaiyang ahensya sa reaksyunaryong estado sa pagpatuman sa kontra-katawhang patakaran.

Susama na lang sa Department of Agrarian Reform (DAR) nga unta magpatuman og libreng pagpang-apod-apod sa yutang panginabuhian para sa mga Agrarian Reform Beneficiaries (ARBs). Gigamit ang Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP), ug karon ang Support to Parcelization of Lands for Individual Titling (SPLIT) program, aron ipakitang adunay napormang programa para pakalmahon ang pagbuhagay sa kayugot sa katawhan. Giisip nga pinakadugay, pinakagasto ug pinakamalupigon nga programa sa reporma sa yuta ang CARP nga anaa na sa ika-36 ka tuig niadtong Hunyo 10.

Kaluha nga iskema sa rehimeng US-Marcos II ang SPLIT program ug New Agrarian Emancipation Act (NAEA) nga nagtumod sa pagpaspas sa hingpit nga pagbalik sa mga halapad nga kayutaan sa kamot sa dagkong agalong yutaan-komprador.

Ang SPLIT program gipondohan sa World Bank sa \$370 million nga bayaran sa reaksyunaryong gobyerno sa sulod sa 29-39.5 ka tuig. Pinaagi sa pag-apod-apod sa indibidwal nga titulo nagdahum ang World Bank nga mas matukmod ang mga ARBs nga gamiton ang titulo sa ilang yuta isip kolateral sa pagpangutang, ug pagbaligya o paabangan ang yuta. Sa ilawom sa sistemang gigunitan sa nagharing hut-ong, siguradong pugaon pa niini ang mga mag-uuma aron maangkon nila ang mga titulo sa yuta.

Gipirmahan ni Marcos Jr ang NAEA niadtong

"Kawad-on..." gikan sa pahina 16

Hulyo 6, 2023. Gigamit kini karon ni Marcos Jr para ipanghambog nga tigduso siya sa reporma sa yuta. Pero sa pagkatinuod, pakitakita lang ang pagpang-apodapod og yuta ni Marcos Jr ug bisan ang iyang gipasigarbo nga NAEA tungod sa katapusan padulong gihapon kini sa kontrol o pag-angkon sa yuta sa mga daan ug bag-ong agalong yutaan, kakonsabo ang mga arendador ug usurero.

Hilabing tin-aw nga ang SPLIT program ug NAEA nagpasayon sa pagduso karon sa rehimeng US-Marcos II sa plantasyon sa *oil palm*, mga proyekto sa eko-turismo ug "*renewable energy*," paglapad sa mga makadaut nga minahan ug kwari, ug mga nagkadaiyang proyektong imprastruktura ug reklamasyon sa isla sa Negros kauban ang to-do-todo nga liberalisasyon sa pag-import sa agrikultura nga makapabusog sa ginhawa sa nagharing hut-ong sa masuyop nilang ginansya.

Dili na limod sa pagtagad sa katawhang Negrosanon nga ang panginabuhian nga gi-abli sa mga *neoliberal* nga mga proyekto ang pangdinalian lang ug wala nagsulbad sa malanatong gikinahanglan sa katawhan para mabuhi. Tungod sa gutom ug kakabus, gipasiugda sa mga Negrosanon ang ilang tagsa-tagsa ka katungod sama sa yuta, sweldo, benepisyo, kondisyon sa pamuo, katungod sa pag-unyon ug uban pa. Kining mga inisyatiba ang lakang sa katawhan para maangkon ang hustisya sa panginabuhian nga angayang matagamtaman nila.

Apan imbes nga tubagon ang demanda sa katawhan, pasismo ang balos sa estado. Pagpanghulga sa kinabuhi, intimidasyon, pugos nga pagpasurender, pagpang-abdak, tortyur ug extrahudisyal nga pagpamatay ang nahiaguman sa katawhang nakigbisog. Nahimong instrumento sa reaksyunaryong estado ang National Task Force (NTF)-Elcac, sa pagsabwag sa terorismo sa katawhan para paugdawon ang kalayo sa ilang pakigbisog.

Taliwala sa paggrabe sa problema sa yuta tungod sa mga atake sa neoliberalismo ug nagpadayong pagpamig-ot ug pagpahimulos sa *monocrop* nga industriya sa kalamay sa isla sa Negros, pinaka-importante ang pagtukod, pagpalapad ug pagpakusog sa mga organisasyong masa ug kolektibong paglihok ug pagsukol sa hut-ong mag-uuma ug mamumuo. Kinahanglang lag-sik nga ibutyag ug batokan ang mga kontra-mag-uuma nga mga patakaran ug *neoliberal* nga mga iskema nga giduso sa rehimeng US-Marcos Jr.

Ang giusang kusog, kaisog ug determinasyon sa katawhang Negrosanon ang magpalayas sa mapig-oton ug mahimuslanong agalong yutaan, dagkong komprador burgesya ug burukrata kapitalista nga nagbaligya sa nasud sa mga langyaw. Pinaagi niini, mas molig-on pa ang basehan sa katawhan sa paglunsad og armadong pakigbisog nga usa ka gubat sa mag-uuma nga gipaasdrag sa New People's Army. **AP**

Visayas News

NPA-Western Samar naglunsad og mga taktikal nga opensiba

NIADTONG HUNYO 23, GIHARAS SA Arnulfo Ortiz Command-New People's Army Western Samar (AOC-NPA) ang mga pasistang sundalo sa 87th IB sa Brgy. Nagbac, Jiabong, Samar. Napatay sa opensiba sa NPA si Sgt. Leo Jabinar.

Samtang, gi-isnayp sa mga Pulang manggugubat sa AOC-NPA ang tropa sa 87th IB nga nagkampo sulod sa Sityo San Pedro, Brgy. Poblacion 3, San Jose de Buan, Samar, niadtong Hunyo 9, aron magtukod og detatsment sa lugar. Namatay sa pagpa-ulan og bala sa mga manggugubat sa katawhan si Corporal Marvin Calvintos ug daghan pa ang mga samaron.

Gi-ambus usab niadtong Mayo 14, alas 9:00 sa buntag, sa yunit sa AOC-NPA ang tropa sa 3rd IB nga migawas sa ilang kampo sa Brgy. Gayondato, San Jorge, Western Samar para maligo. Nakuha sa maong ambus ang usa ka riple nga R4, samtang namatay ang usa ka soldado ug nasamdan ang usa pa.

Sa mao gihapon nga bulan sa wala pa ang ambus, giharas usab sa AOC-NPA ang mga kampo sa CAFGU sa Brgy. Santo Niño, Motiong ug Brgy. San Fernando, Jiabong, tanan sa Samar, nga nagresulta sa pagkamatay sa usa ka sundalo ug usa pa ka elemento sa CAFGU.

Dugay na nga panahon nga militarizado sa 8th ID ang isla sa Samar. Grabe ka pintas ang mga militar pananglitan ang ilang pagpanganyon sa bukirong bahin sa San Jose de Buan para makapanimalos sa pag-isnayp sa mga Pulang manggugubat sa ilang tropa. Kuyanap usab sa isla ang mga kaso sa pagpamomba, pagpamusil, blokeyo sa pagkaon ug panginabuhian ug sekswal nga pagpang-abuso sa mga sundalo. **AP**

Lungsod sa Iloilo, gi-airstrike sa 61st IB

NATUGAW ANG TULOG SA MGA lumulupyo sa Torocadan, Dongoc, ug Langca, mga barangay sa lungsod sa San Joaquin, 55 kilometro gikan sa Iloilo City, niadtong Pebrero 28, sa dihang nakadungog og mga pagbuto ug nakamatikod sa pag-uyog sa yuta mga alas 3:00 sa kaadlawon.

Gi-airstrike sa 61st IB ang mga bukirong bahin sa nahisgutang mga barangay gamit ang dili momenos sa upat ka *jet fighter* nga minghulog og 500 ka libras nga bomba. Gisundan usab kini og pag-istraping sa mga helikopter ug pagbomba gamit ang mga kanyon.

Gihimakak ni BGen. Michael Samson, kumander sa 61st IB, ang *airstrike* ug gipamugos nga "*direct strike*" sa mga kanyon ang ilang gihimo human kuno ang engkwentro tali sa ilang tropa ug NPA sa Brgy. Lomboyon.

Apan, hul-os nga gibarogan sa mga lumulupyo ug mismo sa kapitan sa Brgy. Lomboyon ang ilang nakitang mga *jet fighter* nga mihulog og mga bomba.

Tulo ka Pulang manggugubat ang gitaho nga na-martir sa giingong pagpangbomba. **AP**

5 ka mga hors de combat, gipatay sa 47th IB ug PNP sa Bohol

BRUTAL NGA GIPATAY SA MGA kombinadong tropa sa 47th IB ug Philippine National Police (PNP) ang lima ka mga Pulang manggugubat nga silang Domingo Compoc (Ka Silong/Laser), Alberto Sancho (Ka Juaning), Hannah Jay Cesista (Ka Maya), Parlito Segovia (Ka Aldrin), ug Marlon Omosura (Ka Darwin) niadtong Pebrero 23 sa buntag, sa Sityo Matin-ao 2, Brgy. Campagao, Bilar, Bohol.

Buhi pa sila sa dihang gidakop sa mga sundalo ug pulis. Gitortyur, gipaligid sa lapok ug pagkahuman gipusil sila gawas ni Ka Laser. Gidunggab sa liog ug gitabas ang tiyan ni Ka Laser nga nahimong rason sa iyang kamatayon. Sa wala pa siya gipatay, nakuhaan og piktyur si Ka Laser nga gigapos ang kamot sa luyo ug gigunitan sa usa ka sundalo.

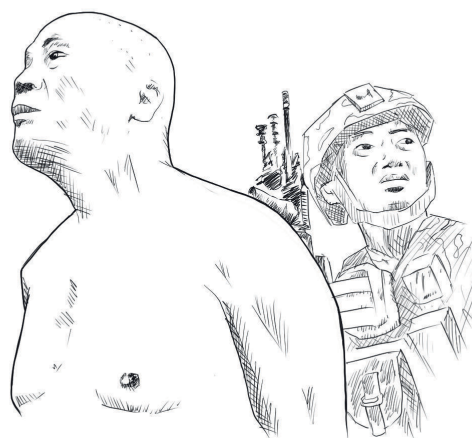
Gipakaylap sa mga militar ug pulis nga namatay sa engkwentro ang lima ka mga Pulang manggugubat apan gibarugan sa mga residente sa lugar nga walay engkwentrong nahitabo.

Sa pahayag sa Communist Party of the Philippines (CPP), kusog nga gikondenar ang pagpatay sa 47th IB ug PNP sa lima ka Pulang manggugubat. Matod ni Ka Marco Valbuena, pangulo nga opisyal sa impormasyon sa CPP, dapat nga

manubag ang liderato sa AFP ug PNP ilabi na si Marcos mismo sa ilang krimen sa gubat ug gukdon ug silotan sila.

Nakighiusa usab ang Apolinario Gatmaitan Command-New People's Army Negros Island (AGC-NPA) sa pagkondenar sa gihimo sa 47th IB ug PNP. Gipasidunggan niini silang Ka Laser ug Ka Juaning sa ilang kontribusyon sa pagpalambo sa rebolusyonaryong kalihukan sa isla sa Negros.

Samtang, gidayeg sa Kabataang Makabayan (KM)-Negros si Ka Maya sa iyang dedikasyon sa pag-alagad sa masang linupigan ug gipahimuslan. Usa ka abogada si Ka Maya apan gipili niya nga mosalmot sa armadong pakigbisog. **AP***

Kaso sa 2 ka patay nga mga HR defenders, gipapas sa korte

NIADTONG HUNYO 24, GIDESISYONAN SA Regional Trial Court-Branch 74 sa Cebu City ang pagpapas sa mga akusasyon sa pagsuporta sa terorismo pinaagi sa kwarta batok sa duha ka namatay na nga mga *human rights defenders* o tigpanalipod sa tawhanong katungod.

Ang namatay na nga mga progresibo nga sila Geraldine Labradores ug Msgr. Merlin Logronio, lakip sa 27 ka mga aktibista ug mga *development worker* nga may labot sa Community Empowerment Resource Network (CERNET) nga gipasakaan

og kaso sa Department of Justice (DOJ) ug Armed Forces of the Philippines (AFP) sa paglapas sa Republic Act 10168, o Terrorism Financing Prevention and Suppression Act of 2012.

Matud sa Alliance for the Advancement of People's Rights (KARAPATAN) Central Visayas nga kung wala nagpatuyang ang DOJ ug AFP sa paggukod sa CERNET, usa ka tiunay nga *non-government organization* nga nitabang sa nagkadaiyang mga organisasyon sa katawhan sugod 2001, "mahibal-an unta sa duha ka demonyo (DOJ kag AFP) nga

dugay nang namatay tungod sa sakit silang Labradores ug Logronio sa wala pa sila nagresolba nga magpasaka og gimugna-mugnang kaso sa korte niadtong Mayo batok sa mga hilabihang respetadong indibidwal."

Kompyansa ang Karapatan Central Visayas nga sa katapusan, ang mga mugna-mugnang kaso sa DOJ ug AFP batok sa mga *development worker* "sa ulahi, makahiagum og haom nga kapalaran sa basurahan sa kaysaysayan." **AP***

Pulang Saludo!

Tabugon5: Gihandum ug gipalangga sa katawhang linupigan ug hinimuslan

NIINI NGA ARTIKULO, GIHANDUM NATO ang kinabuhi sa lima ka mga Pulang manggugubat nga *hors de combat* nga gi-masaker sa 47th IB samtang nagsakay sa gi-abangang traysikol sa dalan sa Sityo Lubi, Brgy. Tabugon, Kabankalan City, Negros Occidental niadtong Setyembre 21, 2023 sa gabii. Lakip sa namatay ang drayber sa ilang gi-abangang traysikol.

Mga istap sa medikal gikan sa Armando Sumayang Jr Command-New People's Army (ASJC)-NPA) sila si Ka Rekoy, Ka Goring, ug Ka Joyce, samtang nag-*medical leave* ang unom ka bulan nga mabdos nga si Ka Diane kauban ang iyang bana nga si Ka Bravo.

Aktibo ug puno sa kadasig sila nga nagserbisyo sa mga kauban ug katawhan. Gihandum ug gipalangga, ang ilang tampo sa rebolusyon dili mapapas sa panumdu-man sa daghang masang linupigan ug hinimuslan.

Ka Rekoy

Si Ka Rekoy (Bobby Perez), masobra 30 ang edad, natawo sa Brgy. Gatuslao, Candoni, Negros Occidental. Gikan siya sa hut-ong nga kabus nga mag-uuma. Samtang nag-eskwela, nanguling siya aron makatabang sa kinahanglanon sa iyang pamilya. Nahimong myembro si Ka Rekoy sa Kabataang Makabayan (KM) sa lokalidad.

Sa dihang ningkomit si Ka Rekoy nga mag-pultaym niadtong 2009, tibuok kusog niyang gitungdan ang mga tahas nga natakda sa iyaha. Nahimo siyang kabahin sa komite sa produksyon, nahimong iskward lider ug sa ulahi, istap sa medikal.

Kugihan ug hilig si Ka Rekoy sa kultural nga gimbuhaton. Inila nga mahilig sa gitara ug nagkomposo sab siya og mga kanta ug balak. Maayo sab siya sa politikal nga gimbuhaton ug sa linyang masa.

Ka Goring

Natawo si Ka Goring (Mario Mullon), 60 anyos, sa Brgy. Bulwangan, San Carlos City, Negros Occidental sa pamilyang kabus nga mag-uuma. Niadtong 2005, mibalhin ang tibuok niyang pamilya sa Candoni. Mayor nilang pangina-buhian ang panguma ug pamuo sa katubhan.

Kinamagulangan sa unom ka managsuon ug nagdaku siya sa rebolusyonaryong pamilya. Wala naka-eskwela tungod kay nitabang sa iyang pamilya. Naminyo ug may tulo ka anak si Ka Goring.

Nagpultaym si Ka Goring sa panahon sa dekada 80 ug mipahuway. Nasumpayan siya og balik sa mga kauban niadtong 2002 ug subling nagpultaym niadtong 2011.

Opisyal sa medikal si Ka Goring ug daghan ang iyang natabangan nga mga kauban ug masa. Kugihan siya, hilumon ug buotan nga kauban. Grabe siya nga mabalaka sa mga kauban ug masa hilabina sa hisgutanang medikal. Kugihan nga mobasa og libro si Ka Goring hilabina sa pang-medikal nga mga topiko. Maayo sab siya sa linyang masa.

"Tabugon5..." gikan sa pahina 20

Ka Joyce

Gikan sa hut-ong mag-uuma si Ka Joyce (Janice Flores), 22 anyos, sa Brgy. Buenavista, Himamaylan City, Negros Occidental. Naka-gradwar siya sa elementarya ug nitrabaho isip katabang sa usa ka panahon.

Tuig 2020 sa dihang nidesisyon si Ka Joyce nga mopultaym human sa iyang integrasyon sa NPA kauban sa daghang batan-on sa ilang lugar. Naminyo siya sulod sa NPA ug may usa ka anak.

Hilumon ang kinaiya, apan nindot istoryahon ug hingatawa, kugihan ug dili mobalibad sa mga tahas si Ka Joyce. Nahimong siyang giya pam-pulitika sa iskwad ug nahimong sakop sa medikal istap.

Ka Bravo

Si Kaubang Bravo (Alejo delos Reyes), 28 anyos, natawo sa Brgy. Buenavista, Guihulngan City, Negros Oriental. Gikan siya sa ubos sa tunga-tungang mag-uuma. Lima sila ka manag-suon, tulo ka lalaki ug duha ka babaye. Mita-bang si Ka Bravo sa iyang pamilya sa pagpanguma ug nahimong drayber sa habal-habal para sa dugang nga kita. Nahimo siyang sakop sa KM sa ilang lokalidad.

Nagpultaym si Ka Bravo niadtong 2016 ug nadeploy sa tuig 2017 sa sur nga bahin sa Negros. Sa sulod sa pito ka tuig niya nga tibuok panahon nga pag-alagad sa katawhan, nibarug

siya isip iskwad lider ug sa ulahi, nahimong vice platun lider. Siaw si Ka Bravo sa mga kauban apan seryoso kung mopatuman sa mga rebo-lusyonaryong mga tahas.

Isog si Ka Bravo sa pag-atubang sa kaaway ug nagpakita og kabalaka sa mga kauban hila-bina sa panglawas. Gipangibabawan niya ang pagkumbinsi sa iyang pamilya tungod napukaw siya sa kahustohon ug pagka-makatarunganon sa rebolusyon.

Kauban ni Ka Bravo nga namatay ang iyang mabdos nga asawa nga si Ka Diane.

Ka Diane

Natawo si Ka Diane (Melissa dela Peña), 21 anyos, niadtong Oktubre 19, 2001 sa Brgy. Inayawan, Cauayan, Negros Occidental. Gikan siya sa hut-ong adunahang mag-uuma ug nita-bang sa produksyon sa pagkopras ug pag-ati-man sa ilang mga kahayopan. Impluwesiyado sa rebolusyonaryong kalihukan ang iyang pamilya. Grade 9 ang nahuman ni Ka Diane.

Nagpultaym si Ka Diane niadtong 2020. Kugihan siya, matinabangon ug dili tak-anon sa mga gimbuhaton. Abli siya sa mga sugyot ug tabang sa mga kauban. Hilig magluto ug mag-tuon, ug maayo sab siya sa kultural nga his-gutanan.

Nahimong instructor si Ka Diane sa pagtuon sa PADEPA, *finance and logistics of-ficer* (FLO) sa platun ug sa ulahi, medikal opiser usab sa platun. **AP**

Mga Bituon

ni Ka Sisa

*Nagabanaag ka sa kagab-ihon
Sa dalan nga amon bagtason
Kaangay sa suga nga indi mapalong
Kasisidmon...kaagahon nangin iwag ka namon.*

*Ikaw ang kalibutanon nga kaalam sa amon
pagpadayon
Bisan pa man sa sakripisyo, kabudlayan kag kamatayon
Maga-usbong kag magabun-ag sang mga bag-o nga
lapsag
Matinggas nga binhi para sa amon buasdamlag.*

*Sila magasugpon, maghimakas kag magpanday
Sang isa ka balay nga sulhay kag mahilway
Gikan sa daan, mapi-ot, gamay kag mabudlay
Mapaluntad ang puluy-an nga may pagka-alalangay.*

*Mga bituon, madula ka man, ang magapabilin
Sa pamaagi, panindugan kag panan-awan magaserbe
Sa malapad nga uma kag pusnga sang makina, naga-
upod ka
Armasan ang tanan...lupigon ang agalon kag
kapitalista.*

*Adlaw gab-i ara ka sa amon...mainit ka sa amon
balatyagon.
Bug-os nga kalibutan ginahanduraw...ginpasidunggan
ka
Bulawanon nga taliba, luthang kag bangkaw sang
kadam-an ikaw ginatib-ong
Tubtob kaagahon kag pagpabanag-banag ikaw ang
amon ginahandum. **AP***

Tambag Medikal

Unsay himuon kung mobuto ang bulkan?

ANG PAGBUTO SA BULKAN NAGDALA og peligro sa kina-buhi ug panginabuhian sa katawhan. Ang aso nga gibuga niini, momugna og *pulmo-respiratory* nga sakit sa mga lumulupyo ug kahayopan kung makahanggab sa abo (*ashfall*) sa taas nga panahon. Makamugna sab ang abo og kadaut sa pananom sa mag-uuma, mga kabtangan ug istruktura. Susama sa pagbuto sa Bulkang Kanlaon niadtong Hunyo 3 nga nakaapekto sa mga lumulupyo sa usa ka syudad sa Negros Oriental ug usa ka syudad ug unom ka lungsod sa Negros Occidental, importanteng mahatagan og giya ang katawhan kung unsa ang angayang himuon kung mubuto ang bulkan.

Sa wala pa ang *ashfall*:

- maminaw og balita/pahinumdom sa radyo, telebisyon ug *social media* sa otoridad kung adunay pagbuto sa bulkan

- ipreparar ang *emergency supply* ug ibutang sa lugar nga dali rang makuha. Kini ang mga gamit nga isulod sa *emergency kit*:

- > *first aid kit* lakip na mga tambal, tubig, pagkaon (delata), *flashlight*, *extra battery*, radyong debaterya, kandila, *lighter* o posporo, pito, *face mask*, *alcohol*, kwarta, kutsilyo, pisi (dili momubo sa 7 metro ang kataason)

- > habol, sinina, gamit personal, mga kinahanglanon sa bata

- > importanteng dokumento ug listahan sa mga numero nga makontak sa panahon sa emerhensya, hibaloon ang lokasyon sa erya sa ebakwasyon sa nahimutangang lugar

- > Magpreparar og mga *face mask* o limpyo nga tela ug antipara o lente (*goggles*) para proteksyon sa mata

- > Magbilin og pagkaon ug tubig sa mga kahayopan

- > Sa mga adunay anak nga estudyante, hibaluon ang plano pang-emerhensya sa eskwelahan

Samtang adunay *ashfall*:

- Kanunay nga maminaw sa balita/pahinumdom mahitungod sa pagbuto sa bulkan.

- Dapat kalma. Magpabilin sa sulod sa balay. Tabonan ang ilong ug baba gamit ang *face mask* o basa nga tela.

- Sirad-an ang mga bintana ug pultahan sa balay ug kung naay sakyanan, ipadaplin kini.

- Magbutang og basa nga tuwalya o tela sa abri-

hanan sa bintana ug pultahan.

- Isulod ang mga kahayupan sa ilang balay-balay o sa sulod sa balay.

- Hugasan og maayo ang mga lutuonon sa dili pa lutuon ug hugasan usab ang prutas sa dili pa kaonon.

- Sirad-an ang sudlanan sa tubig ug mga pagkaon.

- Kung mogawas, magsul-ob og *face mask* ug antipara o lente (*goggles*) para proteksyon sa mata.

- Kung nagmaneho og sakyanan, mopadaplin sa karsada para malikayan ang grabeng abo.

Pagkahuman sa *ashfall*:

- Kuhaon ang mga natigom nga abo sa atop. Pagkahuman niini, hugasan ang atop ug agianan sa tubig.

- Bas-on og tubig ang mga bintana ug pultahan sa balay ug sakyanan sa dili pa kini limpyohan gamit ang sabon ug dagaang nga tubig.

- Tigomon ug dalhon ang abo nga layo sa agianan sa tubig para malikayan ang pagbara ug dili mahugawan ang tubig.

- Pabukalan og maayo ang tubig sa dili pa imnon.

- Hugasan ang mga sagbot sa dili pa ipakaon sa kahayopan.

- Labhan ang mga sinina nga nataptan og abo.

- Trapohan ang mga butang sa balay para matangtang ang abo. Samtang nanglimpyo, tabonan ang ilong, baba, ug proteksyonan ang mata. **AP**

Gikuha sa DOST-PHIVOLCS